EFECTELE ADOPTĂRII DECIZIEI CURȚII CONSTITUȚIONALE NR. 75/2019 ASUPRA APLICĂRII ART. 335 DIN CODUL PENAL

Bivol Octavian,
doctorand, Școala doctorală Științe Juridice,
Universitatea de Stat din Moldova,
procuror în Procuratura municipiului Chișinău, Oficiul Centru

In this article we aim to analyze the effects of the adoption of the Decision of the Constitutional Court no. 75/2019 on the application of art. 335 of the Criminal code.

In this context, the application of the criminal law by the subjects empowered with such attributions cannot be carried out by abstraction from the jurisprudence of the Constitutional Court, which, within the limits of its competence, performs the test of constitutionality of the law, as the case may be, in the part concerning quality conditions, predictability of the criminal law, in particular, of the text “of the service situation” from article 335 par. (1) of the Criminal Code. Thus, in the following, we will try to identify the scope of application of the text “of the employment situation”, by referring to the opinions of the doctrinaires and the corresponding normative provisions. Additionally, we will try to opine on the opportunity to regulate exclusively by normative acts the administrative or organizational-economic attributions of the persons who manage a commercial, public or other non-state organization or who work for such an organization.

Keywords: Criminal Code, official misconduct, person who manages a commercial, public or other non-state organization, rights and obligations in view of exercising the disposition or organizational-economic administrative functions or actions, permanently or provisionally, within the indicated organization or in a subdivision thereof, intentional use of the service situation.

La originea cauzei existente la respectiva etapă spre examinare la Curtea Constituțională, se afla excepția de neconstituționalitate a textului „a situației de serviciu” din articolul 335 alin. (1) din Codul penal, ridicată de către apărătorul Vasile Nicoară, în dosarul nr. 1-1238/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, de învinuire a dlui V. L. de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 335 alin. (1) din Codul penal [Abuzul de serviciu în domeniul privat]. Astfel, în cadrul ședinței de judecată, apărătorul Vasile Nicoară a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „a situației de serviciu” din articolul 335 alin. (1) din Codul penal și a articolului 291 din Codul de procedură penală.

La 15.05.2019, prin încheiere, instanța de judecată a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate doar în partea prevederilor contestate

din articolul 335 alin. (1) din Codul penal și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării ei.

Analizînd Decizia nr. 75 din 21.05.2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 94g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 335 alin. (1) din Codul penal (abuzul de serviciu în domeniul privat) [1], în pct. 8, 9 și 10, se constată că în motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că textul „a situației de serviciu" din articolul 335 alin. (1) din Codul penal nu este suficient de previzibil pentru subiecții cărora li se adresează, în măsura în care aceștia să-și poată adapta conduita pentru a respecta legea penală.

Autorul excepției, indică că în vederea asigurării respectării principiului legalității incriminării, textul „a situației de serviciu" din articolul 335 alin. (1) din Codul penal ar trebui interpretat prin raportare la atribuțiile de serviciu prevăzute de lege în cazul subiecților enumerați de articolul 335 alin. (1) din Codul penal. Altfel spus, atunci când o persoană este acuzată de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 335 alin. (1) din Codul penal, trebuie să se facă trimitere la legea care îi conferă subiectului infracțiunii atribuția de serviciu pretinsă a fi fost folosită în mod abuziv.

În final autorul consideră că textul de lege criticat contravine art.1 alin. (3), art.22 și art.23 din Constituție.

Reieșind din art. 335 alin. (1) din Codul penal se constată că legiuitorul printre altele a prevăzut în dispoziția normei, textul „Folosirea intenționată a situației de serviciu", pentru explicarea căruia în mod obligatoriu vom apela la viziunile doctrinarilor.

Analizînd componența de infracțiune prevăzută de art. 335 din Codul penal, observăm că autorul Borodac Alexandru, consideră că folosirea intenționată a situației de serviciu contrar intereselor de serviciu, presupune săvîrșirea acțiunilor sau inacțiunilor *cu încălcarea ordinii stabilite de actele normative, care reglementează competența subiecților infracțiunii, totodată, prezintă exemple de folosire intenționată a situației de serviciu* (sublineierea ne aparține - n.a.)**.** Indică că pentru prezența infracțiunii este necesar a se stabili dacă subiecții infracțiunii au folosit cu bună-știință situația de serviciu în interes material ori în alte interese personale. [2, p.510-513].

Per a contrario, în opinia lui Țurcanu Ion „prin folosire intenționată a situației de serviciu de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală înțelegem săvîrșirea faptelor de gestionare a activității acestor organizații, prin acțiuni sau inacțiuni care sunt în competența de serviciu ale acestei persoane, dar cu încălcarea ordinii stabilite prin actele normative ce reglementează competența dată. *Astfel, competența persoa-*

nelor care gestionează activitatea acestor categorii de organizații este stabilită prin acte normative, precum și prin acte de constituire a organizațiilor (contracte, statute), elaborate în temeiul legislației în vigoare. De asemenea, competența acestor persoane poate fi stabilită în cadrul unor contracte speciale, încheiate cu organul de constituire, fondatorii sau alte organe din cadrul organizației." (sublineierea ne aparține - n.a.). [3, p.659-660]

În opinia doctrinarilor Brînza Sergiu și Stati Vitalie, prin folosirea situației de serviciu se înțelege săvîrșirea unor acțiuni sau inacțiuni care decurg din atribuțiile de serviciu ale făptuitorului și care sunt în limitele competenței sale de serviciu. În contextul comiterii infracțiunii specificate la alin. (1) art. 335 din Codul penal, făptuitorul poate să nu execute, în totalitate sau în parte, una sau mai multe din aceste atribuții. *În orice caz, este obligatoriu ca aceste atribuții să aibă un suport normativ* (sublineierea ne aparține - n.a.). [4, p.966]

Totodată, din perspectiva lui V.V. Fiodorov, „atribuțiile unei sau alte persoane, care exercită atribuții de conducere în cadrul organizațiilor comerciale sau de altă natură, pot fi stabilite de lege sau alt act normativ fără a contrazice prevederile statutului organizației, contractului, ordinului sau dispoziției" [5, p.90]

Din cele menționate supra, rezulta că, opiniile doctrinarilor sunt diferite în partea ce ține de interpretarea efectuată a textului „a situației de serviciu" din articolul 335 alin. (1) din Codul penal, sau din conținutul normei penale corespondente cînd avem în vedere concluzionările ultimului autor.

În mod evident, persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală a situației de serviciu, pe parcursul exercitării activității sale, se conduce de actele normative de specialitate, iar în speță am putea evidenția și limita în cadrul prezentei cercetări la următoarele: Legea nr. 135 din 14.06.2007 privind societățile cu răspundere limitată, Legea nr. 1134 din 02.04.1997 privind societățile pe acțiuni, Legea nr. 86 din 11.06.2020 cu privire la organizațiile necomerciale, desigur, această listă a actelor normative poate continua, în dependență de domeniul de activitate ce prezintă interes.

Reliefăm că în anumite acte normative, prin persoane care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală urmează a se înțelege în mod obligatoriu, prin trimitere la termenii „administratori" sau „organul de conducere al societății", sau după caz alte noțiuni în dependență de forma organizatorico-juridică a entității.

În acest sens, conform art. 69 alin. (1) din Legea nr. 135 din 14.06.2007 privind societățile cu răspundere limitată (în continuare – Legea nr.135/2007) [6], constatăm că „*Societatea trebuie să aibă unul sau mai mulți administratori,*

care administrează societatea și o reprezintă". Coroborînd cu art. 70 alin. (1) al aceleiași legi, stabilim că „*Administratorul societății se desemnează de adunarea generală a asociaților sau de consiliul societății dacă actul de constituire prevede aceasta*……..".

Prezintă interes art. 72 alin. (1) din Legea nr.135/2007, în care legiuitorul a indicat că „*Administratorul este obligat să execute hotărîrile adunării generale a asociaților și ale consiliului societății* (sublineierea ne aparține - n.a.)".

După cum este cunoscut faptul societatea cu răspundere limitată poate fi constituită de unul sau de mai mulți fondatori persoane fizice și/sau juridice cărora legea nu le interzice acest lucru, respectiv, la data înregistrării de stat a societății, fondatorii acesteia devin asociați.

La data constituirii societății cu răspundere limitată, fondatorii semnează și autentifică actul de constituire a societății care de fapt reprezintă contractul de constituire și/sau statutul. Desigur, în situația persoanei juridice constituite de către un singur fondator, societatea cu răspundere limitată activează în baza statutului aprobat de către acesta.

În același registru, în acord cu art. 13 alin. (1) lit. i) din Legea nr.135/2007, „*Actul de constituire al societății va cuprinde structura, atribuțiile, modul de constituire și de funcționare a organelor de conducere ale societății* (sublineierea ne aparține - n.a.)". Desigur, după cum este indicat în alin. (2) al aceluiași articol, actul de constituire poate să cuprindă și alte prevederi care nu contravin legii.

În continuare, analizînd prevederile unui alt act normativ și anume art. 30 alin. (1) și (2) din Legea nr. 1134 din 02.04.1997 privind societățile pe acțiuni (în continuare – Legea nr.1134/1997) [7], conchidem că documente de constituire ale societății sînt contractul de societate (declarația de constituire a societății) și statutul societății. Totodată, se indică că contractul de societate (declarația de constituire a societății) are prioritate față de statutul societății pînă la înregistrarea ei de stat.

Coroborînd cu prevederile art. 33 alin. (1) lit.g) din Legea nr. 1134/1997, observăm că statutul societății va cuprinde printre altele: „*structura, atribuțiile, modul de constituire și de funcționare a organelor de conducere ale societății*" (sublineierea ne aparține - n.a.), suplimentar, analizînd alineatului (2) și (3) al articolului menționat, evidențiem că „*Statutul societății poate cuprinde și alte date ce nu sînt în contradicție cu legislația.*" precum și „*Prevederile statutului societății sînt obligatorii pentru persoanele cu funcții de răspundere și acționarii societății.*".

Respectiv, în conformitate cu art. 8 alin. (1) al Legii nr. 1134/1997, stabilim că organele de conducere ale societății sînt: adunarea generală a acționarilor, consiliul societății, organul executiv, și comisia de cenzori. Suplimentar, reieșind

din alineatul (3), concluzionăm *inter alia* că atribuțiile organelor de conducere ale societății sînt stabilite de legea prenotată, precum și, de alte acte legislative, de statutul și de regulamentele societății.

Analizînd sistemic prevederile actelor normative menționate, de asemenea, putem stabili că reieșind atît din conținutul Legii nr. 135/2007 cît și din conținutul Legii nr. 1134/1997, legiuitorul a prevăzut, în cazul societăților cu răspundere limitată pentru administratori sau în cazul societăților pe acțiuni pentru organele de conducere ale societății, atribuții expres prevăzute în legile menționate, atribuții care reiese din acte normative de specialitate sau conexe, precum și atribuții care reiese din actul de constituire, sau după caz statutul societății și regulamentului organului executiv al societății. De fapt, în *grosso modo*, putem stabili că actele normative ce reglementează activitatea desfășurată în cadrul entității anume, prescrie în unele situații o anumită conduită generală sau după caz una specială, pentru persoanele care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală, însă observăm că legiuitorul indicînd faptul că administratorul sau după caz organele de conducere ale societății, sunt obligate să execute prevederile normative, mai și indică că, subiecții enumerați, au obligația de a se conduce de atribuțiile prevăzute în actul de constituire, sau după caz statutul societății și regulamentului organului executiv al societății, lăsînd în acest mod, la discreția entităților corespunzătoare, de a reglementa prin acte interne „situația de serviciu", iar prevederea de blanchetă a actului normativ cu referire la aceste acte interne, constituie de fapt și temeiul juridic pentru reglementarea anumitor drepturi și obligații în partea ce ține exercitarea funcțiilor sau acțiunilor administrative de dispoziție ori organizatorico-economice, în cadrul organizațiilor comerciale, obștești sau alte organizații nestatale.

Totodată, evidențiind prevederile art. 19 alin. (3) lit. a) din Legea nr. 86 din 11.06.2020 cu privire la organizațiile necomerciale (în continuare – Legea nr.86/2020) [8], se indică expres că „*Administratorul are următoarele atribuții: a) gestionează activitatea organizației necomerciale în modul prevăzut de lege și statut*" (sublineierea ne aparține - n.a.).

Desigur, că prin utilizarea noțiunii de „lege" în toate actele normative menționate, cu siguranță legiuitorul nu a avut în vedere, doar atribuțiile care reiese strict din Legea nr. 135/2007, Legea nr. 1134/1997 sau Legea nr.86/2020, însă a apelat la un noțiune generică, care de fapt constituie un imperativ de ordin general-obligatoriu, și care cuprinde în sine toate actele normative care intercalează domeniul de activitate a societății comerciale sau necomerciale, inclusiv în procesul de exercitare a funcțiilor sau acțiunilor administrative de dispoziție ori organizatorico-economice.

Suplimentar, potrivit art. 2 din Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative [9], stabilim că legiuitorul a oferit următoarea noțiune actului normativ „*act juridic adoptat, aprobat sau emis de o autoritate publică, care are caracter public, obligatoriu,* ***general*** *și impersonal și care stabilește, modifică ori abrogă norme juridice care reglementează nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice și care sînt aplicabile unui număr nedeterminat de situații identice*" (sublineierea ne aparține - n.a.).

Nu putem nega faptul, că reieșind din specificul activității de exercitare a funcțiilor sau acțiunilor administrative de dispoziție ori organizatorico-economice, în cadrul societăților comerciale sau organizațiilor necomerciale și avînd în vedere multitudinea direcțiilor de activitatea realizate de către aceste entități, autoritatea legislativă s-ar putea afla în situația omiterii reglementării anumitor aspecte.

În acest sens, pe bună dreptate indică autorul O. Poalelungi că „actul legislativ dispune de caracter general și impersonal, ceea ce ar însemna că asemenea acte se adoptă nu pentru caz sau persoană concretă, dar are menirea de a reglementa relațiile sociale și comportamentul dintre subiecții de drept dinainte nedeterminați" [10, p.25].

Astfel, observăm că textul „folosirea intenționată de către subiectul infracțiunii a situației de serviciu", provoacă discuții și interpretări neunitare, astfel s-ar impune analiza oportunității operării de către legiuitor a modificărilor corespunzătoare în dispoziția alineatului (1) al art. 335 din Codul penal, după caz, pentru fortificarea caracterului de blanchetă al acesteia încît să se facă expres trimitere la actele normative sau actele de constituire sau interne ale societății comerciale sau după caz necomerciale.

După cum se cunoaște, legea nu poate să exceleze în texte explicative, purtînd un caracter general în mare parte, și inevitabil va exista mereu o anumită doză de interpretare, iar cu referire la atribuțiile de serviciu ale persoanei care gestionează o societate comercială sau organizație necomercială în partea ce se referă la procesul de exercitare a funcțiilor sau acțiunilor administrative de dispoziție ori organizatorico-economice, acestea dispun de particularități proprii reieșind din domeniul activitate, în mare parte necesitînd o abordare particulară. Respectiv, în aceste circumstanțe, organele de conducere ale societății comerciale sau ale organizației necomerciale, reieșind din drepturile și obligațiile conferite de lege, scopul și genurile de activitate ale entității, asigură o reglementare internă și specială în partea ce se referă la atribuțiile de serviciu ale administratorului, acordîndu-i în acest sens, anumite drepturi și obligații care în mod implicit să conducă la gestionarea entității astfel încît scopurile, pentru care aceasta a fost constituită, să fie realizate cît mai eficient.

Suntem de acord cu scepticismul exprimat de către G. Bodoroncea, cu ocazia analizei efectuate asupra elementului material al infracțiunii prevăzute de art. 297 din Codul penal român, și anume că „dacă în privința funcționarilor publici există deja acte normative în care sunt prevăzute actele (atribuții) de a căror îndeplinire sunt ținuți (de exemplu. Legea nr. 188/1999 privind funcționarilor publici, Legea nr. 115/1999 privind responsabilitatea ministerială, Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor. Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, O.U.G. nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice etc.), este greu de imaginat că legea definită în sens restrâns la care face referire Curtea în decizia sa ar putea să acopere vreodată actele pe care fiecare funcționar privat ar trebui să le îndeplinească în funcție de domeniul în care activează. În aceste condiții este posibil ca neîndeplinirea sau îndeplinirea în alte condiții decât cele prevăzute de lege, a unor atribuții menționate în fișa postului, în hotărâri sau regulamente etc., de natură să conducă la crearea de pagube sau vătămarea intereselor unor persoane, să rămână în afara ilicitului penal, deși ele nu reprezintă doar simple abateri disciplinare.". [11, p.979].

În altă ordine de idei, nu putem face abstracție de la faptul că relațiile sociale atît în cadrul societăților comerciale cît și în cadrul organizațiilor necomerciale se află într-o permanentă evoluție și în mod implicit necesită o permanentă reglementare, care altădată, avînd în vedere procesele birocratice, nu poate fi asigurată în momentele corespunzătoare de către autoritățile cu atribuții de elaborare a actelor normative. Astfel, considerăm că una din necesitățile reglementării atribuțiilor de serviciu ale persoanelor care gestionează astfel de entități inclusiv prin prevederi interne, rezultă și din obligativitatea intervenției prompte, în activitatea desfășurată în mod special în situația identificării pe parcurs a anumitor omisiuni de reglementare ce pot afecta scopul pentru care a fost constituită societatea comercială sau după caz organizația necomercială.

Generalizînd cele expuse supra și reflectînd prin prisma prevederilor legale menționate, stabilim că administratorul în mod obligatoriu trebuie să acționeze în conformitate cu dispozițiile interne care sunt prevăzute după caz în actele de constituire ale entității sau ale hotărîrilor organelor cărora acesta se subordonează.

Dincolo de aceste concluzionări, analizînd Hotărîrea Curții Constituționale nr. 33 din 07.12.2017, prin care textul „a situației de serviciu" din alineatul (1) al articolului 327 din Codul penal a fost recunoscut constituțional *sub conditione*, judecătorii constituționali au statuat că „*pentru aplicarea normei penale în calitate de ultim resort, noțiunea „situația de serviciu" din elementul material al infracțiunii „abuz de putere sau abuz de serviciu" de la articolul 327 din Codul pe-*

nal trebuie analizată doar prin raportare la atribuțiile de serviciu acordate prin lege.” (sublineierea ne aparține - n.a.) [12].

Suplimentar în par. 91 și 92, s-a indicat că „*atunci când operează cu noțiunea de „atribuții de serviciu”, Codul penal utilizează expresia „atribuții acordate prin lege” (a se vedea art. 328 din Codul penal, care incriminează „Excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu”)”*, totodată „*deduce că scopul legiuitorului a fost de a circumscrie legea penală la cercul atribuțiilor de serviciu conținute în „lege*”.”.

Observăm concluzionări practic similare inclusiv sub aspect comparat cu Decizia nr. 405 din 15.06.2016, emisă de către Curtea Constituțională a României cu referire la excepția de neconstituționalitate a art. 297 alin. (1) din Codul penal [13] și prin care s-a constatat că prevederile articolului menționat sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „îndeplinește în mod defectuos” din cuprinsul acestora se înțelege „îndeplinește prin încălcarea legii”, concluzionări, la care anterior a făcut referire autorea Georgina Bodoroncea, în lucrarea menționată.

Prin trimitere la Decizia nr. 75 din 21.05.2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 94g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 335 alin. (1) din Codul penal (abuzul de serviciu în domeniul privat), observăm că pe bună dreptate și într-o manieră argumentată și obiectivă judecătorii constituționali au schimbat abordarea indicînd că „*spre deosebire de atribuțiile de serviciu ale persoanei publice, care pot fi stabilite de către legislator prin legi organice, în cazul atribuțiilor persoanelor care gestionează sau lucrează pentru entități private ar fi, practic, imposibilă enumerarea prin lege, având în vedere multitudinea obiectelor de activitate care pot fi desfășurate de aceste entități*.”.

În doctrina extrapenală cu drept cuvînt se indică că „administratorul trebuie să-și exercite împuternicirile numai în sensul în care i-au fost acordate prin *lege sau prin actul de constituire*.”, totodată se consideră că „împuternicirile sunt de două feluri: de gestiune și de reprezentare. *Împuternicirile de gestiune* se referă la îndeplinirea hotărârilor organului suprem și ale altor organe cărora se subordonează, participarea la toate adunările generale ale asociaților, aprobarea statelor de personal, supravegherea și controlul salariaților, emiterea de ordine și hotărâri etc. Împuternicirile de reprezentare se manifestă prin încheierea de contracte comerciale cu alte persoane fizice și juridice, apărarea intereselor persoanei juridice în instanța de judecată în calitate de reclamant sau pârât, stabilirea unor legături de colaborare cu administrația publică etc. Ținând cont de împuternicirile care i-au fost conferite, administratorul este în drept să acționeze în numele persoanei juridice fără procură.”. [14, p.24]

Într-adevăr, avînd în vedere diversitatea obiectelor de activitate existente și desfășurate în cadrul societăților comerciale și organizațiilor necomerciale, precum și obiectele de activitate care sunt în curs de dezvoltare sau apariție și nefăcînd abstracție de la evoluția relațiilor sociale în cadrul societății actuale, tentativa reglementării exclusiv prin acte normative a atribuțiilor administrative de dispoziție ori organizatorico-economice ale persoanelor care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală ori care lucrează pentru o astfel de organizație, ar putea conduce la omisiunea prescrierii corespunzătoare și în totalitate a conduitei în procesul de administrare a respectivelor entități, circumstanțe, care ar putea crea un climat favorabil pentru dezvoltarea și punerea în aplicare a diferitor abuzuri de serviciu, care vor putea fi încadrate inclusiv din punct de vedere juridico-penal. Astfel, concluzionările efectuate de către judecătorii Curții Constituționale cu referire la înțelesul textului „a situației de serviciu" le consider plauzibile și binevenite.

Corespunzător, după cum a fost indicat în conținutul Deciziei, fără a recurge la o interpretare extensivă defavorabilă a legii penale va ține de competența instanțelor de judecată să interpreteze, în mod rezonabil, întinderea noțiunii de situație de serviciu în contextul abuzului de serviciu incriminat de articolul 335 din Codul penal. Desigur interpretarea situației de serviciu și aplicarea art. 335 din Codul penal, va necesita a fi efectuată cu concursul actelor de constituire și interne ale entității, în conținutul cărora pot fi prevăzute în mod suplimentar, pe lîngă conduită prescrisă de actele normative, anumite atribuții speciale și circumstanțiale de realizare a funcțiilor sau acțiunilor administrative de dispoziție ori organizatorico-economice ale persoanelor care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală ori care lucrează pentru o astfel de organizație.

Referințe:

1. Decizia nr. 75 din 21.05.2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 94g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 335 alin. (1) din Codul penal (abuzul de serviciu în domeniul privat). [Accesat: 10.03.2021] Disponibil: https://constcourt.md/ccdocview.php?tip=decizii&docid=659&l=ro.
2. Borodac Alexandru Manual de drept penal. Partea Specială. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004.
3. Brînza Sergiu, Ulianovschi Xenofon, Stati Vitalie, Grosu Vladimir și Țurcanu Ion, Drept penal, partea specială, Vol.II. , ed. II, Chișinău, editura Cartier Juridic, 2005.

4. Brînza Sergiu și Stati Vitalie Tratat de drept penal. Partea Specială, vol. II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015.
5. Федоров Вахтанг Важаевич. Уголовно-правовая характеристика злоупотребления полномочиями в коммерческих и иных организациях. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Московская Государственная Юридическая Академия, Москва, 2005.
6. Legea nr. 135 din 14.06.2007 privind societățile cu răspundere limitată. Publicată la 17.08.2007 în Monitorul Oficial nr. 127-130, art. 548.
7. Legea nr. 1134 din 02.04.1997 privind societățile pe acțiuni. Publicată la 31.12.2020 în Monitorul Oficial nr. 372382, art. 341.
8. Legea nr. 86 din 11.06.2020 cu privire la organizațiile necomerciale. Publicată la 27.07.2020 în Monitorul Oficial nr. 193, art. 370.
9. Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative. Publicată la 12.01.2018 în Monitorul Oficial, nr. 7-17, art. 34.
10. Poalelungi Oleg. Clasificarea în coraport cu puterea juridică a actelor normativ-juridice ce compun sistemul legislației Republicii Moldova. În:Revista Națională de Drept, nr. 2, 2013.
11. Bodoroncea Georgina, Cioclei Valerian, Kuglay Irina, Lefterache Lavinia Valeria, Manea Teodor, Nedelcu Iuliana și Francesca-Maria Vasile, Codul penal. Comentariu pe articole. Editia a 2-a, Editura: C.H. Beck, București, 2016.
12. Hotărîrea Curții Constituționale nr. 33 din 07.12.2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolele 327 alin. (1) și 361 alin. (2) lit. d) din Codul penal (abuzul de putere sau abuzul de serviciu). [Accesat: 11.03.2021] Disponibil: https://constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=642&l=ro.
13. Decizia nr. 405 din 15.06.2016, emisă de către Curtea Constituțională a României referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 246 din Codul penal din 1969, ale art. 297 alin. (1) din Codul penal și ale art. 13^2 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție. [Accesat: 25.03.2021] Disponibil: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/179919.
14. Mihalache Iurie. Controverse privind natura raporturilor juridice dintre administrator și societatea comercială. În:Revista Națională de Drept, nr. 1, 2014.